

R. MANTRAN
UNIVERSITE D'AIX-MARSEILLE

Aix, le 20 mai 1972

FACULTE DES LETTRES
ET
SCIENCES HUMAINES
D'AIX-EN-PROVENCE

Mon cher ami,

J'ai bien reçu votre lettre, et je pense que nous pourrions en parler très prochainement. En effet, je serai de passage à Istanbul les vendredi 2 et samedi 3 juin.

Pourriez-vous envoyer un message à mon nom à l'Institut Français d'Archéologie d'Istanbul, me donnant un rendez-vous ou me permettant de vous joindre dès mon arrivée ?

Je me réjouis de pouvoir vous rencontrer et dans cette attente, je vous prie de croire à mes sentiments très cordalement dévoués.

Amusky

Kâbil, 25 aralık 1969.

Pek muhterem Üstad, sevgili ağabeyim Tayyib Beyefendi !

Viyanadan Kâbile acele olarak dönmem icab ettiğinden dolayı, bu defa yani geçen temmüda İstanbulumuzda uçak aktarması yaparken Sizi arayıp hal hatır sormama maalesef imkân kalmadı. Sağ ve sâlim memleketinize dönmüş ve şimdi de Sizin ve Sevgililerinizin sıhatte bulunduğunuzu can üügönülden umar ve temenni ederim. Allâh sağlık verirse, yeni yılda yine İstanbul'a geleyim de Zatiâliniz ile buluşmak şerefine nail olayım inşallâh !

Müsaade buyurursanız, Selânikteki eski Hortacî caminin tarihini, yakında neşredebileceğimi umduğum küçük bir tedkik ile takib etmek isterdim. Menâzırı '1-¹Avâlîm müellifi Mehmed-i ²Aşîâ'ın kaleminden çıkmış olan cami kitâbesinin metni tesbit edilmiş bulunuyor :

Zalâl âsârını mahv etmeğe bu cây-ı 'âlîden / Sinân Paşa 'azîmet etti, gâyet maksadı
oldı // Bunun fethine sa'y ü himmet etti Şeyh Hörtâcî / Tarîk-ı Hakda 'avn-i Hâdî ile müh-
tedî oldu // Alındı emr-i sultânî érince kavm-i 'isâdan / Muhammed ümmeti fethinde şeyhe
muktedî oldu // Kılındı çûn namâz içinde 'Âşık dedi ta'rîhin : / Bu deyr-i köhne lâ-şekk
ehl-i İslâm ma'bedi oldu // 998

‘Aşık’ın tarih mısraı işbu şekilde hem Kâtib Çelebi, hem Evliya ve hem de Bartınlı İbrahim tarafından tekrarlanmış bulunuyor. Şiir kıymeti biraz daha zayıf olan bugünkü cami kitabesi nasıl ortaya çıkmış olabilir ? Aceba bir zelzelede Hortacî camii’nin bir kısmı yıkılıp ta eski kitabesi kaybolmuş, sonradan yeni kitabe de bir Selâniklinin hatı-
rında olduğu gibi "rekonstrüksiyon" suretiyle ve küçük ayrılıklarla yeniden telif edilmiş mi ? ‘Aşık’ın asıl tarih mısraının böylece, yani zühul eseri olarak, yeni kitabenin ikinci beytinin birinci mısraı yerine geçtiğini kabul edebilir miyiz ?

Yeni ktabenin verdiği tarihin, yani 999 tarihinin, ~~bu~~ 1864 ten evvel bu cami içün mer'i olduğunu TEXIER-PULLAN'dan öğreniyoruz. XATZİYOANNİS'in Astygraphia tês Thessalonikês'ini şimdiye kadar elde edemedim, Şeyh Süleyman-ı Hortacî Efendi hakkında da Evliya ve "Âşık"ın eserlerinden başka bir ~~kaynak~~ Türk kaynağında bir kayda rastgelemdim. İA'ndeki SELANİK hakkındaki makalenizde işaret buyurduğunuz A. PERREY ve Abbé BELLEY'in verdikleri haberlerde Hortacî camii zikredilmemiş midir ? MUSTAFA-ı SELÂNİKÎ ~~Tar~~ Tarihinde 997 ilâ 999 vakaları arasında bu tahvil hadisesinin bahsi geçmez mi ? Servet-i Fünûn'daki "Hortacî camii" makalesi, Evliya'nın verdiği haberlere yeni bir şey ilâve etti mi ? Bu kaynaklar maalesef elimde değil, elde edilmesi de hayli güç görünüyor. Kendi kütüphanenizde bulundukları takdirde, arzettiğim meseleler hakkında bu kemteri biraz aydınlatmak lûtfunda bulunmak isteseniz, pek çok minnettar olurum, sayın Üstadım !

Yeni yılınızı içten sağlık ve saadet temennileriyle kutlar, üstün saygılarımla sevgi ve selâmlarımı sunarım, pek aziz ağabeyim.

Evliya Çelebi 5111. 159

الداعي الخالص

1.20
✓, 1309 ✓ ۱۳۰۹
Fikret Beyefendimize selâmlarımı
ulaştırmanızı hürmetle rica ederim.

Richard Greene.

Pek muhterem
Profesör M. Tayyib G ö k b i l g i n
İ s t a n b u l

A. Perrey, Mém. S. l. Ac. R. Belg., Mém. Cour., 1848, XXIII. 30
11759 daki selzeleden (nahsedizor)

Pek muhterem Üstad, Sevgili ağabeyim Tayyib Beyalpa! Viyanadan Kâbile acele olarak dönmem icab ettiğinden dolayı, bu defa yani geçen temmüde İstanbulumuzda uçak aktarması yaparken Sizi arayıp hal hatır sormama maalesef imkân kalmadı. Sağ ve sâlim memleketinize dönmüş ve şimdi de Sizin ve Sevgililerinizin sıhatte bulunduğunuzu can üügönülden umar ve temenni ederim. Allâh sağlık verirse, yeni yılda yine İstanbul'a geleyim de Zatiâliniz ile buluşmak şerefine nail olayım inşallâh !

Müsaade buyurursanız, Selânikteki eski Hortacî caminin tarihini, yakında neşredebileceğimi umduğum küçük bir tedkik ile takib etmek isterdim. Menâzırı '1-'Avâlim müellifi Mehmed-i 'Aşık'ın kaleminden çıkmış olan cami kitâbesinin metni tesbit edilmiş bulunuyor :

Zalâl âşârını mahv etmeğe bu cây-ı 'âlîden / Sinân Paşa 'azîmet etti, gâyet maksadı oldu // Bunun fethine sa'y ü himmet etti Şeyh Hörtâcî / Tarîk-ı Hakda 'avn-i Hâdî ile mühtedî oldu // Alındı emr-i sultânî erince kavm-i 'İsâdan / Muhammed ümmeti fethinde şeyhe muhtedî oldu // Kılındı cûn namâz içinde 'Aşık dedi ta'rîhin : / Bu deyr-i köhne lâ-şekk ehl-i İslâm ma'bedi oldu // 998

'Aşık'ın tarih mısraı işbu şekilde hem Kâtib Çelebi, hem Evliya ve hem de Bartınlı İbrahim tarafından tekrarlanmış bulunuyor. Şiir kıymeti biraz daha zayıf olan bugünkü cami kitabesi nasıl ortaya çıkmış olabilir ? Aceba bir zelzelede Hortacî caminin bir kısmı yıkılıp ta eski kitabesi kaybolmuş, sonradan yeni kitabe de bir Selâniklinin hatırında olduğu gibi "rekonstrüksiyon" suretiyle ve küçük ayrılıklarla yeniden telif edilmiş mi ? 'Aşık'ın asıl tarih mısraının böylece, yani zühul eseri olarak, yeni kitabenin ikinci beytinin birinci mısraı yerine geçtiğini kabul edebilir miyiz ?

Yeni ktabenin verdiği tarihin, yani 999 tarihinin, ~~1864~~ 1864 ten evvel bu cami için mer'i olduğunu TEXIER-PULLAN'dan öğreniyoruz. KATZİYOANNİS'in Astygraphia tês Thessalonikës'ini şimdiye kadar elde edemedim, Şeyh Süleymân-ı Hortacî Efendi hakkında da Evliya ve 'Aşık'ın eserlerinden başka bir ~~kaynak~~ Türk kaynağında bir kayda rastgelemedim. İA'ndeki SELANİK hakkındaki makalenizde işaret buyurduğunuz A. PERREY ve Abbé BELLEY'in verdikleri haberlerde Hortacî camii zikredilmemiş midir ? MUSTAFA-ı SELÂNİKÎTAR Tarihinde 997 ilâ 999 vakaları arasında bu tahvil hadisesinin bahsi geçmez mi ? Servet-i Fünûn'daki "Hortacî camii" makalesi, Evliya'nın verdiği haberlere yeni bir şey ilâve etti mi ? Bu kaynaklar maalesef elimde değil, elde edilmesi de hayli güç görünüyor. Kendi kütüphanenizde bulundukları takdirde, arzettiğim meseleler hakkında bu kemteri biraz aydınlatmak lûtfunda bulunmak istesenz, pek çok minnettar olurum, sayın Üstadım !

Yeni yılınızı içten sağlık ve saadet temennileriyle kutlar, üstün saygılarımla sevgi ve selâmlarımı sunarım, pek aziz ağabeyim.

Evliya Çelebi III. 159

n.20
1309
Fikret Beyefendimize selâmlarımı
ulaştırmanızı hürmetle rica ederim.

الداعي الخليل

Rigaud & Pirelli.

Pek muhterem
Profesör M. Tayyib G ö k b i l g i n
İ s t a n b u l

A. Perrey, Mém. S. l. Ac. R. Belg., Mém. Cour., 1848, XXIII. 30
(1759'daki zelzeleden tahsisatlar)
Abbé Belley (1772'de selânik şehrine ait ilk ilmi eser yayan)
Observations sur l'histoire et sur les monuments de la ville
de Thessalonique (Hist. Ac. R. d. Insér. 1777 121.
XXVIIII 146)